

Σημείωση

1. Ο δασολογικός όρος της αειφορίας αναφέρεται στις μεθόδους διαχείρισης ενός δάσους για να παράγει πάντα τον ίδιο καρπό. Συνεπάγεται, στη μονοεπιστημονική του θεώρηση της πραγματικότητας, ένα δάσος κλεισμένο σ' έναν γυάλινο πύργο χωρίς όξινη βροχή από μακριά, χωρίς υπερβόσκηση από κατσίκια, χωρίς τυχαίες ή δόλιες πυρκαγιές, χωρίς αυθαίρετη παρανομη δόμηση και πσιίνες ασύλληπτων φοροφυγάδων, μ' άλλα λόγια μακριά απ' την πραγματική πραγματικότητα της ζωής. Όπως ακριβώς δεν υπάρχει το αεικίνητον έτσι και η αειφορία, για όσους την επικαλούνται ως ευαγγέλιο, είναι όχι μόνο α-νόητη και ανιστόρητη αλλά και απόδειξη τρανή της επιστημονικής και διεπιστημονικής ανεπάρκειας όσων υποκριτικά προπαγανδίζουν το πανεπιστήμιο της «αριστείας».

Βιβλιογραφία

- Ρόκος, Δ. (2008), «Το δημόσιο πανεπιστήμιο στα χρόνια της ασυδοσίας των αγορών. Αντιστάσεις και Κερκόπορτες», *Πρακτικά 4ου Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου «Ιστο-*
- ρία της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης», Πάτρα 6-8 Οκτωβρίου 2006*, επιμ. Σ. Μπουζάκης, σ. 319-349. Gutenberg, Αθήνα και *Ουτοπία 78* (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2008).
- Ρόκος, Δ. (2006), «Τα πανεπιστήμια αντιστέκονται στην εμπορευματοποίηση της παιδείας ως θεμελιακού θεσμού μόρφωσης και πολιτισμού», *Ουτοπία 69* (Μάρτιος-Απρίλιος 2006), Αθήνα.
- Ρόκος, Δ. (εισαγωγή - επιμέλεια) (2005), *Περιβάλλον και ανάπτυξη. Διαλεκτικές σχέσεις και διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Εναλλακτικές Εκδόσεις, Αθήνα.
- Ρόκος, Δ. (2003α), *Από τη «βιώσιμη» ή «αειφόρο» στην αξιοβίωτη ολοκληρωμένη ανάπτυξη*, Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα.
- Ρόκος, Δ. (2003β), *Νόμος Πλαίσιο 1268/82. Πριν, κατά και μετά είκοσι έτη*, Εναλλακτικές Εκδόσεις, Αθήνα.
- Ρόκος, Δ. (1998), «Για τα ιδιωτικά “πανεπιστήμια”». Τοποθέτηση στην Ανοιχτή Συνεδρίαση της Συγκλήτου του Ε.Μ.Π.», στο Ρόκος 2003β και *Ουτοπία 60* (Μάιος-Ιούνιος 2004).
- Ρόκος, Δ. (1997), «Το τέλος του πανεπιστημίου (:) ή Το πανεπιστήμιο στην εποχή της “Λευκής Βίβλου”», στο Ρόκος 2003β και *Ουτοπία 24* (Μάρτιος-Απρίλιος 1997).
- Ρόκος, Δ. (1980), *Η Αλλαγή στην Παιδεία, Παιδεία για την Αλλαγή*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.

Άρης Χατζηστεφάνου Περί Ιρλανδίας ο λόγος

Το ιρλανδικό μοντέλο θα φέρει «αναπτυξιακά άλματα», σημείωσε ο Γ. Παπανδρέου τον Απρίλιο του 2006 σε συνέδριο του *Economist*

στην Αθήνα. Μαζί του σύσσωμη η ελληνική κυβέρνηση και μεγάλη μερίδα του Τύπου έβλεπαν στο νεοφιλελεύθερο μοντέλο του Κέλτικου Τίγρη το πρότυπο

της ελληνικής ανάπτυξης. Όταν δυο χρό-
νια αργότερα ο Τίγρης βρέθηκε νεκρός
στο κλουβί του είχε έρθει η σειρά του προ-
έδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τρά-
πεζας Ζαν Κλωντ Τρισέ, να μετατρέψει
την Ιρλανδία σε πρότυπο για την Ελλά-
δα, αυτή τη φορά για τα μέτρα λιτότητας
που επέβαλε. «Η Ελλάδα έχει να μιμηθεί
ένα μοντέλο και αυτό το μοντέλο είναι η
Ιρλανδία», ήταν τα λόγια του.

Η Ιρλανδία φυσικά παρουσιάζει και
σημαντικές διαφορές με την Ελλάδα κυ-
ρίως σε ό,τι αφορά την έκθεση του τρα-
πεζικού συστήματος στα λεγόμενα τοξι-
κά στοιχεία που προκάλεσαν τη μεγάλη
κρίση του 2008 – κατάσταση την οποία η
χώρα μας απέφυγε εν πολλοίς χάρη στην
«υπανάπτυξη» του τραπεζικού μας συ-
στήματος. Οι ιρλανδικές τράπεζες βρέ-
θηκαν στο επίκεντρο της κρίσης μετα-
τρέποντας τη χώρα σε ένα από τα χαρα-
κτηριστικότερα παραδείγματα για τον
τρόπο με τον οποίο η τραπεζική και χρη-
ματιστηριακή κρίση μετατράπηκε σε δη-
μοσιονομική. Με μοναδικό στόχο τη διά-
σωση του τραπεζικού συστήματος η κυ-
βέρνηση του Δουβλίνου επιδόθηκε σε μια
άνευ προηγουμένου αναδιανομή πλού-
του από τους φορολογούμενους προς τη
μαύρη τρύπα των τραπεζών. Αποκορύ-
φωμα αυτής της προσπάθειας αποτέλεσε
η πρόταση για τη δημιουργία του λεγό-
μενου NAMA ενός κρατικού ταμείου το
οποίο θα αγόραζε τα επικίνδυνα και ζη-
μιογόνα στοιχεία των ιδιωτικών τραπε-
ζών προκειμένου να τις εξυγιάνει, σε βά-
ρος φυσικά των Ιρλανδών πολιτών, οι
οποίοι με αυτό τον τρόπο θα πλήρωναν
για δεύτερη φορά το λογαριασμό. «Το

NAMA αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα
εγκλήματα στην παγκόσμια οικονομική
ιστορία», σημείωνε από την πρώτη στιγ-
μή ο διάσημος Ιρλανδός οικονομολόγος
Ντέιβιντ Μακ Ουίλλιαμς – γνωστός θα-
μώνας των συναντήσεων του Νταβός, που
μόνο για αριστερές ή έστω κεύνσιανές
αντιλήψεις δεν μπορεί να κατηγορηθεί.

Παρ' όλες τις διαφορές όμως η Ελ-
λάδα «κατάφερε» τελικά να ακολουθη-
σει πιστά το μοντέλο αποτυχίας της Ιρ-
λανδίας. Εγκλωβισμένη στην ευρωπαϊ-
κή περιφέρεια, είδε την ανταγωνιστικό-
τητά της να ροκανίζεται από το Βερολί-
νο μέσω των μηχανισμών ελέγχου της Ευ-
ρωπαϊκής Ένωσης. Οι ομοιότητες μάλι-
στα στην πορεία των δυο χωρών ήρθαν
να διαφεύσουν όσους απέδιδαν την ελ-
ληνική κρίση μόνο σε φαινόμενα δια-
φθοράς και γιγάντωσης του δημόσιου το-
μέα. Η Ιρλανδία χωρίς να αντιμετωπίζει
παρόμοια προβλήματα βρέθηκε στην ίδια
θέση με την Ελλάδα, γεγονός που απο-
δεικνύει τα δομικά χαρακτηριστικά της
κρίσης και το ρόλο που παίζει το ευρω-
παϊκό οικονομικό οικοδόμημα σε αυτήν.

Ενώ όμως οι οικονομικές συνθήκες
που οδήγησαν στη δημιουργία και την
κατάρευση της φούσκας του Κέλτικου
Τίγρη έχουν αναλυθεί επαρκώς τους τε-
λευταίους μήνες, πολύ λιγότερη προσο-
χή έχει δοθεί στους μηχανισμούς προ-
παγάνδας και κοινωνικού ελέγχου που
χρησιμοποίησαν οι οικονομικές ελίτ για
την επιβολή της πολιτικής τους. Είναι γε-
γονός ότι η ιρλανδική κοινωνία είναι μια
από τις πλέον συντηρητικές του δυτικού
κόσμου, με θρησκευτικές αντιλήψεις που
μέχρι πριν από λίγα χρόνια γειτνιάζαν

επικίνδυνα με το φονταμενταλισμό. Η κυριαρχία δυο δεξιών και βαθιά συντηρητικών κομμάτων στο πολιτικό σκηνικό της χώρας αποτελεί έκφανση αλλά και ανατροφοδότη της συγκεκριμένης κατάστασης. Το ιρλανδικό έθνος, και κυρίως οι κάτοικοι της Βόρειας Ιρλανδίας, φαίνεται ότι τους τελευταίους αιώνες εξάντλησαν τη μαχητικότητά τους σε εθνικοαπελευθερωτικές και κοινοτικές/θρησκευτικές συγκρούσεις οι οποίες μπορεί στη βάση τους να είχαν και ταξικά χαρακτηριστικά αλλά δεν προσδιορίζονταν εμφανώς από αυτά.

Όπως ήταν αναμενόμενο, ακόμη και οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας στα πρώτα χρόνια της κρίσης θύμιζαν «αόρατο θίασο» που κινούνταν αθόρυβα στο κέντρο της πόλης. Τα μεγάλα συνδικάτα έπαιξαν σημαντικό ρόλο στον κατευνασμό της λαϊκής οργής, η οποία τελικά εκφράστηκε μόνο τους τελευταίους μήνες κυρίως από φοιτητές.

Σε αυτό το πλαίσιο ήρθε να προστεθεί μια εξαιρετικά επιθετική επιχείρηση προπαγάνδας από τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης, η οποία (όπως και στην Ελλάδα) μπορεί να χωριστεί σε τρεις βασικές φάσεις: Αποθέωση της χρηματοπιστωτικής φούσκας στα χρόνια της ανόδου, ακατάσχετη κινδυνολογία στους μήνες που ακολούθησαν την κατάρρευση του ιρλανδικού μοντέλου και ολομέτωπη επίθεση εναντίον των εργαζομένων όταν η κυβέρνηση προχώρησε στη λήψη σκληρών μέτρων δημοσιονομικής λιτότητας. Στην τελευταία φάση οι εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα μετατράπηκαν σε αποδιοπομπαίους τράγους της κρίσης και

στιγματίστηκαν κοινωνικά σε πρωτοφανή βαθμό. Οι «υψηλοί μισθοί» των δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίοι στην καλύτερη περίπτωση ακολούθησαν αλλά δεν ξεπέρασαν τις αυξήσεις στον ιδιωτικό τομέα, κρίθηκαν υπεύθυνοι για όλα τα δεινά της ιρλανδικής οικονομίας. Τη στιγμή δηλαδή που το Δημόσιο πλήρωνε τα σπασμένα του ιδιωτικού τομέα οι υπάλληλοί του δέχονταν σχεδόν ρατσιστικές επιθέσεις από τα μέσα ενημέρωσης. Κι όλα αυτά ενώ οι μεγάλοσχημοι Ιρλανδοί αναλυτές δεν μπορούσαν καν να χρησιμοποιήσουν τα παραπλανητικά επιχειρήματα περί του υπερδιογκωμένου δημόσιου τομέα, όπως κάνουν εδώ και χρόνια οι Έλληνες συνάδελφοί τους.

Η κατάσταση αυτή και η αδυναμία του εργατικού κινήματος να απαντήσει στις προκλήσεις οδήγησε ολόκληρη τη χώρα σε φαύλο κύκλο. Η κυβέρνηση, μη έχοντας ουσιαστική αντιπολίτευση ούτε στο κοινοβούλιο αλλά ούτε και στους δρόμους, συνέχισε να ενισχύει τις τράπεζες με χρήματα των φορολογούμενων γιγαντώνοντας έτσι τη δημοσιονομική κρίση, τα ελλείμματα και συνεπώς το χρέος. Η συμμετοχή της χώρας στην Ευρωζώνη είχε ούτως ή άλλως στερήσει από τη χώρα κάθε δυνατότητα χάραξης νομισματικής πολιτικής – πολύ περισσότερο που η Ιρλανδία πραγματοποιεί τον μεγαλύτερο όγκο των εμπορικών συναλλαγών της με τις ΗΠΑ και όχι με την Ευρώπη όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας.

Έτσι, όταν πλέον η κυβέρνηση έφτασε να ανακοινώσει το τέταρτο πακέτο περικοπών, είχε χάσει κάθε αξιοπιστία για

τη δυνατότητά της να καλύψει το έλλειμμα και το χρέος. Η πρώτη κόκκινη κάρτα ήρθε από τις ίδιες τις αγορές οι οποίες εκτίναξαν σε λίγα 24ωρα το κόστος δανεισμού ανοίγοντας το δρόμο για την Ε.Ε. και το ΔΝΤ να προχωρήσουν στην οικονομική κατάληψη και κατοχή μιας ακόμη ευρωπαϊκής χώρας. Έχοντας αγνοήσει εκκλήσεις κορυφαίων οικονομολόγων, εντός και εκτός της Ιρλανδίας, να προχωρήσει σε στάση πληρωμών και ενδεχομένως έξοδο από την Ευρωζώνη το Δουβλίνο προτίμησε να παραδώσει κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας σε ξένους οργανισμούς.

Στη συγκεκριμένη μάχη βέβαια το Δουβλίνο είχε να λύσει και «προσωπικές διαφορές» με το Βερολίνο λόγω της ιδιαίτερα χαμηλής φορολογίας προς τις επιχειρήσεις που κυμαινόταν στο 12,5, τη στιγμή που σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες ήταν διπλάσιο ή και τριπλάσιο. Η Γερμανία κατανοούσε ότι με αυτό τον τρόπο η Ιρλανδία προσέκλυε γιγαντιαίες αμερικανικές πολυεθνικές επιχειρήσεις οι οποίες λειτουργούν σε ολόκληρη την Ευρώπη χωρίς δασμούς ή άλλα εμπόδια. Ουσιαστικά δηλαδή η Ιρλανδία λειτουργούσε σαν μια κερκόπορτα για την Ε.Ε. (και κυρίως για τα συμφέροντα του Βερολίνου), εκμεταλλευομένη το γεγονός ότι η Ευρωζώνη δεν έχει ενιαία φορολογική

πολιτική. Το Βερολίνο πίστευε λοιπόν ότι με μια ολομέτωπη επίθεση και την επιβολή μνημονίου θα μπορούσε να τετρατίσει αυτή την πρακτική. Συνδυάζοντας αυτή την κίνηση με την ανακοίνωση της πρότασης να πληρώνουν και οι δανειστές τμήμα των ζημιών σε περίπτωση χρεοκοπίας μιας χώρας το Βερολίνο έκλεισε πρακτικά την πόρτα της Ιρλανδίας στις διεθνείς αγορές και την έσπρωξε με δύναμη στην αγκαλιά του ΔΝΤ.

Για την Ιρλανδία η ταπείνωση που της επέβαλε το Βερολίνο δεν μετρείται απλώς σε απολύσεις και ραγδαία επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Για μια ακόμη φορά στην ιστορία τους, οι Ιρλανδοί μετρούν την κρίση με καραβιές οικονομικών μεταναστών που αναζητούν μια καλύτερη ευκαιρία σε άλλες γωνιές του πλανήτη. Ήδη από τα πρώτα χρόνια της κρίσης έχουν εγκαταλείψει τη χώρα τουλάχιστον 65.000 πολίτες, ενώ σύντομα αναμένεται ότι άλλοι 100.000 Ιρλανδοί θα μετακινηθούν προς τις ΗΠΑ, τον Καναδά ή την Αυστραλία. Στις όχθες του ποταμού Λίφι, στο κέντρο του Δουβλίνου, απ' όπου κάποτε αναχωρούσαν τα πλοία για τα υπερατλαντικά ταξίδια, σήμερα συναντάς ταξιδιωτικά γραφεία που υπόσχονται βίζα εργασίας για τη δική τους κοντινή Αμερική.